DET KONGELIGE
JUSTIS- OG BEREDSKAPSDEPARTEMENT

Rundskriv

Utlendingsdirektoratet

Nr.	Vår ref.	Dato
GI-10/2026	26/4352	20.11.2026

GI-10/2026 - Instruks til Utlendingsdirektoratet om innkvartering av asylsøkere

1. INNLEDNING

Justis- og beredskapsdepartementet (JD) viser til lov 15. mai 2008 nr. 35 om utlendingers adgang til riket og deres opphold her (utlendingsloven) § 76 annet ledd, som innebærer at departementet kan gi Utlendingsdirektoratet (UDI) generelle instrukser om lovtolkning, skjønnsutøvelse og prioritering av saker.

JD har det overordnede administrative og budsjettmessige ansvaret for UDI. Gjennom hovedinstruksen for UDI er oppgaven med å etablere, drifte og nedlegge innkvarteringstilbud for asylsøkere delegert fra JD til UDI. I denne instruksen gir JD øvrige spesifiseringer og føringer for UDIs arbeid på asylmottaksfeltet.

2. DEFINISJONER

I instruksen menes med

a. asylsøker: person som har søkt om beskyttelse (asyl) i Norge, og ikke har fått søknaden sin avgjort
b. enslig mindreårig: person under 18 år som har søkt om beskyttelse, og som ikke har foreldre eller andre med foreldreansvar i Norge
c. følgeperson: person over 18 år som har søkt om beskyttelse, og utøver den daglige omsorgen for den enslige mindreårige, men som ikke har formelt foreldreansvar
d. asylmottak: innkvarteringen som blir tilbudt en utlending som har søkt beskyttelse, jf. utlendingsloven § 95
e. beboer: person som bor i asylmottak

Postboks 8005 Dep, 0030 Oslo
Telefon 22 24 90 90

f. beboer med spesielle behov: beboer som har behov for særskilt tilrettelegging i innkvarteringstilbudet
g. driftsoperatør: et privat selskap, en frivillig organisasjon eller en kommune som UDI har inngått en avtale med om å drifte asylmottak
h. bosetting med offentlig hjelp: enten 1) bosetting med offentlig hjelp fra Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi) eller 2) avtalt selvbosetting hvor personer i mottak finner bolig på egenhånd, tar kontakt med aktuell bosettingskommune som avtaler videre bosetting med IMDi
i. bosetting på eget initiativ: bosetting uten offentlig hjelp i en kommune.

3. UDIS ANSVAR ETTER UTLENDINGSLOVEN § 95

Utlendingsloven § 95 første ledd slår fast at en utlending som søker beskyttelse (asylsøker) skal gis tilbud om innkvartering. Plikten til å gi tilbud om innkvartering gjelder fra utlendingen fremmer søknad om beskyttelse inntil det foreligger et effektuerbart vedtak fra utlendingsforvaltningen.

En utlending som har fått avslag på søknad om beskyttelse, kan gis tilbud om innkvartering i påvente av utreise, jf. utlendingsloven § 95 første ledd annet punktum.

UDI har omsorgen for enslige mindreårige som bor i asylmottak, jf. utlendingsloven § 95 annet ledd. Det vises til punkt 7.

Utover føringene i denne instruksen, vil budsjettmidler og føringer fra JD fremgå av årlige tildelingsbrev, instrukser, rundskriv, brev og bestillinger.

3.1 Avgrensning mot andre myndigheters ansvar for å gi innkvartering

Politiet er ansvarlig for innkvarteringen før asylsøknaden er registrert hos Politiets utlendingsenhet (PU), mens UDI er ansvarlig for innkvarteringen av asylsøkere etter registrering hos PU. I ekstraordinære situasjoner kan det oppstå behov for andre organisatoriske innkvarteringsløsninger.

Barne- og familiedepartementet ved Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) er ansvarlig for innkvarteringen av enslige, mindreårige asylsøkere under 15 år.[1]

3.2 Unntak i ekstraordinære situasjoner

UDI skal vurdere kravene til innkvarteringen og andre oppgaver som er beskrevet i instruksen, i lys av den til enhver tid gjeldende situasjonen med antall asylsøkere til Norge.

I en ekstraordinær situasjon kan det være nødvendig for UDI å unnta fra krav i instruksen for å sikre et innkvarteringstilbud til alle som har behov for det. I en slik situasjon skal UDI avklare med departementet hvilke krav i instruksen det eventuelt skal gjøres unntak for. Eventuelle unntak skal være nødvendige sett hen til den situasjon som foreligger, og skal ikke ha en lengre varighet enn strengt nødvendig. UDI skal løpende vurdere behovet for å opprettholde eventuelle unntak og sette inn nødvendige kompenserende tiltak for å sikre at beboerne i asylmottak får et forsvarlig innkvarteringstilbud.

[1] Jf. barnevernsloven kapittel 11

4. SENTRALE HENSYN

Det overordnede formålet for UDI på asylmottaksfeltet er å sikre et tilbud om innkvartering til utlendinger som søker beskyttelse. UDI skal ivareta og balansere flere ulike hensyn på asylmottaksfeltet, sett hen til blant annet departementets øvrige føringer og prioriteringer, samt gjeldende budsjettrammer.

UDI skal bidra med kunnskapsutvikling på asylmottaksfeltet og anvende denne kunnskapen til å evaluere og videreutvikle innkvarteringstilbudet.

4.1 Et nøkternt, men forsvarlig innkvarteringstilbud

UDI skal sørge for et nøkternt, men forsvarlig innkvarteringstilbud. Tilbudet skal sikre beboernes grunnleggende behov og den enkeltes behov for trygghet.

UDI skal sikre at beboerne blir behandlet hensynsfullt og med respekt for sin integritet under oppholdet i innkvarteringstilbudene. Barnets beste skal være et grunnleggende hensyn ved prosesser og beslutninger som berører barn.

4.2 Et effektivt og fleksibelt asylmottakssystem

UDI er ansvarlig for at asylmottakssystemet er formåls- og kostnadseffektivt. Asylmottakssystemet må være fleksibelt for raskt å kunne møte endrede forutsetninger. Samtidig må UDI planlegge i et langsiktig perspektiv. JD viser til økonomiregelverket og hovedinstruksens generelle krav til utredning, planlegging, evaluering og risikostyring av UDIs virksomhet, som danner grunnlaget for planleggingen og dimensjoneringen av asylmottakssystemet. Valg av driftsform, kontraktslengder mv. må bygge på hva som vil være samfunnsøkonomisk lønnsomt over tid.

UDI har ansvaret for til enhver tid å veie hensynet til å ha beredskap for å kunne håndtere store og/eller raske økninger i antallet ankomster opp mot hensynet til å benytte de økonomisk mest gunstige mottaksløsningene, for samlet sett å oppnå høyest mulig utnyttelsesgrad.

4.3 God tilpasning til øvrige behov i asylkjeden

Innkvarteringstilbudet skal være tilpasset utlendingsforvaltningens behov for en hensiktsmessig organisering av asylprosedyren, herunder logistikken i tilknytning til intervjuer, innledende saksbehandling, mv. Dette for å sikre blant annet god saksflyt, forutsigbar saksbehandling og god informasjon til søkerne. Innkvarteringstilbudet skal videre innrettes slik at det fremmer integrering for personer som har fått, eller med stor sannsynlighet vil få, oppholdstillatelse. Tilbudet skal stimulere personer med utreiseplikt til å returnere på egen hånd eller benytte tilbudet med assistert retur, og ev. tilrettelegge for tvangsretur i regi av politiet.

4.4 Asylmottakssystemets sammensetning

Det er ønskelig at ulike typer driftsoperatører er representert på asylmottaksmarkedet. Private, kommunale og ideelle driftsoperatører har ulike komparative fortrinn. For å utnytte disse fortrinnene skal UDI legge til rette for en hensiktsmessig balanse mellom private, kommunale og ideelle driftsoperatører innenfor rammene av anskaffelsesregelverket. Asylmottak bør være lokalisert i hele landet. Hensyn til geografisk spredning og sammensetning av ulike typer driftsoperatører, skal vurderes både ved opprettelse, videreføring og nedlegging av asylmottak, innenfor rammene i anskaffelsesregelverket.

5. RETTEN TIL INNKVARTERING

5.1 Innkvartering mens søknaden om beskyttelse er til behandling

Personer som søker om beskyttelse i Norge (asylsøker), skal gis tilbud om innkvartering. Plikten til å gi tilbud om innkvartering gjelder fra utlendingen fremmer søknad om beskyttelse inntil søkeren er innvilget oppholdstillatelse eller har utreiseplikt. Innkvartering i asylmottak er frivillig.

5.2 Innkvartering etter at oppholdstillatelse er gitt

Personer som har fått oppholdstillatelse etter søknad om beskyttelse, har ikke rett til innkvartering i asylmottak. UDI skal likevel gi tilbud om innkvartering i asylmottak frem til personen er bosatt med offentlig hjelp i en kommune, med mindre personen ikke aksepterer tilbudet om bosetting med offentlig hjelp.

Personer som etter søknad om beskyttelse gis oppholdstillatelse som ikke danner grunnlag for bosetting med offentlig hjelp, skal tilbys innkvartering så lenge tillatelsen er gyldig, med mindre de bosetter seg på eget initiativ i en kommune.

Personer som etter bosetting med offentlig hjelp mister oppholdsgrunnlaget i Norge, for eksempel ved tilbakekall eller manglende fornyelse av oppholdstillatelsen, skal ikke tilbys innkvartering med mindre de fremsetter ny søknad om beskyttelse eller dersom det foreligger særlige omstendigheter i en konkret sak, hovedsakelig knyttet til rikets sikkerhet.

5.3 Innkvartering i påvente av utreise

Det følger av utlendingsloven § 95 første ledd annet punktum at personer som har fått avslag på søknad om beskyttelse, kan gis tilbud om innkvartering i påvente av utreise. Dette gjelder også personer som får endelig vedtak om tilbakekall av tillatelsen sin før de er bosatt i en kommune. Bestemmelsen omfatter personer som etter klage har fått avslag av Utlendingsnemnda (UNE) eller som har fått avslag av UDI og som ikke har påklaget vedtaket innen klagefristens utløp. Videre omfattes personer som har påklaget avslag fra UDI, men ikke er gitt utsatt iverksettelse. Det skal også gis tilbud om innkvartering til personer med avslag på søknad om beskyttelse, med mindre vedkommende har lovlig opphold i Norge i medhold av andre bestemmelser i utlendingsloven. Tilbudet skal gis inntil utreise faktisk skjer. Tilbudet til personer med avslag faller bort når de forlater riket, med mindre Norge aksepterer å ta dem tilbake etter AMMR-regelverket.

5.4 Personer med nær tilknytning til beboere i asylmottak

UDI kan unntaksvis, innenfor rammene av gjeldende bevilgning til asylmottaksdrift, etter en individuell vurdering gi tilbud om innkvartering til personer som har nær tilknytning til beboere i asylmottak, dersom vedkommende ikke selv kan forventes å finne innkvartering. Dette gjelder ikke for personer som er blitt bosatt i en kommune med offentlig hjelp, med mindre dette hindrer daglig omsorg og/eller samvær mellom foreldre eller andre med etablert omsorgsansvar og barn under 18 år.

5.5 Utlendinger som ikke omfattes av målgruppen for innkvartering

UDI skal henvise personer som ikke har rett på innkvartering etter dette kapittelet til oppholdskommunen. For personer som har behov for innkvartering og/eller stønad til

livsopphold, vises det til lov om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen og forskrift om sosiale tjenester for personer uten fast bopel i Norge § 4.

6. INNHOLDET I INNKVARTERINGSTILBUDET

Tilbudet om innkvartering skal, foruten losji, omfatte tjenestene beskrevet i punktene under.

6.1 Stønad

Avhengig av hvilket innkvarteringstilbud beboeren er tildelt, utløser tilbudet rett på naturalytelser og/eller stønad til å dekke grunnleggende behov som mat, klær, medisiner, transport mv. Stønad skal bare utbetales dersom beboeren ikke har mulighet til å dekke sine grunnleggende behov gjennom lønnsinntekter, annen inntekt eller formue.

Kravene til ordningen med stønad til beboere i asylmottak som ikke på annen måte er i stand til å dekke sine økonomiske behov, er regulert i forskrift om stønad til beboere i asylmottak. JD fastsetter satsene hvert år i tråd med Stortingets budsjettvedtak. JD har delegert ansvaret for å forvalte ordningen til UDI.

UDI skal følge med på at nivået på ytelsene til asylsøkere er slik at Norge ikke fremstår som økonomisk attraktivt i forhold til land det er naturlig å sammenligne med. Videre skal UDI følge med på at nivået på ytelsene, sammen med innkvarteringstilbudet for øvrig, er tilstrekkelig for å dekke beboernes grunnleggende behov, jf. forskriften § 1.

6.2 Informasjon

UDI skal sørge for at beboere i asylmottak får informasjon som gjør dem best mulig i stand til å ivareta sin egen livssituasjon mens de venter på svar på søknaden om beskyttelse. Beboerne skal få informasjon om oppholdet i asylmottak, tilbud i lokalsamfunnet, og rettigheter og plikter i norske samfunnet.

Beboere skal få informasjon om asylprosessen og mulig utfall av søknaden. Personer som med stor sannsynlighet vil få eller får en tillatelse som gir grunnlag for bosetting med offentlig hjelp, skal forberedes på integrering i det norske samfunnet. Personer som har fått, eller med stor sannsynlighet vil få avslag, skal forberedes på retur og reetablering i hjemlandet. UDI skal sørge for at beboere får informasjon om konsekvenser av å ikke innrette seg etter vedtak om avslag på oppholdstillatelse i Norge. Beboere skal også gis informasjon og veiledning om returmuligheter, inkludert ordning for assistert retur.

6.3 Beboermedvirkning

UDI skal legge til rette for beboermedvirkning i asylmottak. Muligheten til å medvirke skal gis på tvers av kjønn, alder, individuelle forutsetninger og tilretteleggingsbehov. Beboere skal tilbys oppgaver der de får medansvar for utformingen av beboerrettede tiltak, innenfor rammene av instruks GI-04/2017 - Beboermedvirkning i mottak. Beboerne skal ha reelle påvirkningsmuligheter i saker som angår deres hverdag.

Barn har rett til å bli hørt i spørsmål som gjelder dem, og det skal legges vekt på meningen deres i samsvar med barnets alder og utvikling.

6.4 Aktiviteter

UDI skal sikre at beboere i asylmottak får tilbud om aktiviteter. Aktivitetstilbudet skal være tilpasset beboernes kjønn, alder, individuelle forutsetninger og tilretteleggingsbehov. UDI skal forvalte ordningen med tilskudd til aktivitetstilbud for barn i asylmottak, jf. forskrift om tilskudd til aktivitetstilbud for barn i asylmottak.

6.5 Oppfølgingen av personer med spesielle behov

UDI skal sikre kunnskap om sårbare grupper internt i virksomheten og i asylmottak. UDI skal sikre at beboere med spesielle behov for tilrettelegging blir identifisert og får et tilpasset innkvarteringstilbud. UDI skal samarbeide med relevante aktører for å sikre at beboere med spesielle behov får tilgang til den hjelpen de har krav på.

Innkvarteringstilbudet skal omfatte nødvendige omsorgstjenester til personer over 18 år som ikke kan dra omsorg for seg selv.[2] Nødvendige omsorgstjenester inkluderer personlig assistanse, herunder praktisk bistand til innkjøp av varer, vask av klær, matlaging og lignende tjenester som ikke har lovpålagt krav til at det ytes av helsepersonell eller til journalføring i pasientjournal.

7. OMSORGEN FOR ENSLIGE MINDREÅRIGE SOM BOR I ASYLMOTTAK

7.1 UDIs omsorgsansvar

UDI har omsorgen for enslige mindreårige som bor i asylmottak, jf. utlendingsloven § 95 annet ledd. UDI skal sikre at alle enslige mindreårige som bor i asylmottak, får et forsvarlig omsorgstilbud, jf. forskrift om omsorgen for enslige mindreårige som bor i asylmottak (heretter omsorgsforskriften).

UDI skal gjennom kontraktsoppfølging og kontroll sikre at driftsoperatør utøver omsorgen for enslige mindreårige i asylmottak på vegne av UDI. Herunder skal UDI sikre at driftsoperatør legger til rette for opplæring og veiledning av mottaksansatte som skal utøve omsorgen for enslige mindreårige.

7.2 Nivået på omsorgen som gis i asylmottak

Hva som ligger i begrepet «forsvarlig omsorg» etter omsorgsforskriften § 2 er dynamisk og endrer seg over tid, basert på forskning og fagutvikling om barns behov. UDI skal følge med på denne fagutviklingen og bruke kunnskapen til å videreutvikle innkvarterings- og omsorgstilbudet for denne gruppen.

Bo- og omsorgstilbudet som gis til enslige mindreårige i asylmottak er frivillig og kan være mer begrenset enn tilbudet som gis til både enslige mindreårige i omsorgssentre og øvrige barn i barnevernsinstitusjoner, i tråd med de hensynene som gis i punkt 4. Det skal stilles tilpassede krav til asylmottak, herunder til bemanning og kompetanse, fysisk utforming, antall beboere, oppfølging av kosthold og aktiviteter, i tråd med kravene i omsorgsforskriften.

[2] Personer over 18 år, som har tilbud om innkvartering i asylmottak, har ikke rett til omsorgstjenester etter lov om pasient og brukerrettigheter § 1-2, jf. forskrift om rett til helse- og omsorgstjenester til personer uten fast opphold i riket § 6. Beboere under 18 år har rett til både helse- og omsorgstjenester, jf. forskrift om rett til helse- og omsorgstjenester til personer uten fast opphold i riket § 4.

UDI skal gjennom jevnlig veiledning og omsorgskontroller sikre at omsorgen som gis til de enslige mindreårige, er forsvarlig og tilpasset de mindreåriges individuelle behov og forutsetninger. Omsorgen som gis i asylmottak, skal bidra til at den enslige mindreårige blir sett og hørt, og opplever trygghet, forutsigbarhet og mestring i hverdagen. Dette innebærer blant annet at den enslige mindreårige skal få stabil og god voksenkontakt, trygge rammer og oppfølging.

I enkelte tilfeller kan den enslige mindreårige ha et omsorgs- eller hjelpebehov som strekker seg ut over det asylmottaket kan ivareta. Dette kan for eksempel gjelde der en enslig mindreårig har rusproblemer eller andre alvorlige atferdsproblemer, eller det kan være tilfeller der en enslig mindreårig trenger ekstra omsorg på grunn av spesielle behov. I slike tilfeller skal UDI sikre at asylmottaket melder fra til barneverntjenesten, jf. barnevernsloven § 13-2. Barneverntjenesten vurderer om det er nødvendig med tiltak etter barnevernsloven og eventuelt hvilke tiltak som er aktuelle.

Tilsvarende kan gjelde dersom en enslig mindreårig forlater asylmottaket, eller det oppstår mistanke om at den enslige mindreårige kan være utsatt for menneskehandel. I slike tilfeller skal asylmottaket også varsle politiet.

7.3 Enslige mindreårige som bor med følgeperson i asylmottak

UDI har omsorgen for enslige mindreårige som bor med følgeperson i asylmottak.

UDI skal sikre at asylmottaket påbegynner og gjennomfører en innledende kartlegging av omsorgsituasjonen og tilretteleggingsbehovet for enslige mindreårige med følgeperson, som gjennomføres i den innledende fasen av asylprosessen. Kartleggingen skal videreføres ved flytting til nytt asylmottak.

UDI skal sikre at enslige mindreårige som bor med følgeperson i asylmottak, får informasjon om aktuelle innkvarteringstilbud etter utlendingsloven § 95 eller barnevernsloven kapittel 11. I tilfeller der den enslige mindreårige ikke bor sammen med følgepersonen, men i asylmottak for enslige mindreårige eller i omsorgssenter, skal UDI så langt det er mulig legge til rette for at den enslige mindreårige og følgepersonen blir plassert i innkvarteringstilbud i nærheten av hverandre, hvis dette er til barnets beste og i tråd med den enslige mindreåriges egne ønsker.

UDI skal sikre at asylmottaket gir følgepersonen som bor sammen med enslige mindreårige i asylmottaket, informasjon om hvilke forventninger som stilles til følgepersonen, herunder at følgepersonen forventes å ivareta den enslige mindreåriges daglige behov.

Når en enslig mindreårig bor med følgeperson i asylmottak skal UDI sikre at asylmottaket følger særskilt med på hvordan omsorgssituasjonen er for den enslige mindreårige, blant annet ved å tildele særkontakt og kartlegge både følgepersonens egnethet og den enslige mindreåriges omsorgsbehov.

I tilfeller der UDI vurderer at det beste for barnet er å ikke bo sammen med sin følgeperson, vil den enslige mindreårige få tilbud om innkvartering enten i omsorgssenter eller asylmottak for enslige mindreårige ut fra alder. Dersom den enslige mindreårige ikke ønsker å ta imot det tilbudet som gis, skal UDI vurdere å varsle lokal barnevernstjeneste for vurdering av tiltak etter barnevernsloven.

7.4 UDIs oppfølging med andre sektormyndigheter

Sektoransvarsprinsippet gjelder for oppfølgingen av alle enslige mindreårige som bor i asylmottak, jf. også punkt 9. Sektoransvarsprinsippet innebærer at den enkelte sektormyndighet har det samme ansvaret for enslige mindreårige som bor i asylmottak, som for andre barn, og tilsvarende at UDI ikke har ansvar for oppgaver som ligger til andre sektormyndigheter.

Dersom en enslig mindreårig utviser alvorlige adferdsvansker som ikke kan ivaretas i asylmottaket, skal asylmottaket sende bekymringsmelding til barnevernstjenesten etter barnevernsloven § 13-2. For enslige mindreårige som sliter
med for eksempel traumer eller andre psykiske helseplager, skal helsemyndighetene tilby nødvendig helsefaglig oppfølging etter blant annet helse- og omsorgstjenesteloven.

I slike situasjoner skal UDI sikre at asylmottakene har rutiner for å følge opp at den mindreårige får nødvendige tjenester fra andre berørte sektormyndigheter, jf. omsorgsforskriften § 9.

7.5 UDIs oppfølging med representanten

UDI skal legge til rette for at representanter for enslige mindreårige kan utøve sitt ansvar på best mulig måte etter utlendingsloven kapittel 11 A. UDI skal samarbeide om dette med Statens sivilrettsforvaltning, Statsforvalteren i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus og andre relevante aktører som har oppgaver og ansvar knyttet til enslige mindreårige. UDI skal også ha rutiner som bidrar til at den enslige mindreårige under oppholdet i asylmottak får nødvendig oppfølging fra sin representant, jf. omsorgsforskriften § 9.

7.6 UDIs oppfølging med tilsynsmyndighetene

UDI skal legge til rette for at tilsynet med omsorgen for enslige mindreårige som bor i asylmottak etter utlendingsloven § 95 tredje ledd, kan gjennomføres etter forskrift om tilsyn med omsorgen for enslige mindreårige som bor i asylmottak.

UDI skal uten ugrunnet opphold sørge for at eventuelle pålegg som gis av statsforvalteren etter et tilsyn, rettes opp.

8. ANSKAFFELSE AV ASYLMOTTAKSPLASSER OG KONTRAKTSOPPFØLGING

Dersom UDI ikke selv driver asylmottak, skal anskaffelse av drift og leie av asylmottaksplasser gjennomføres ved å inngå kontrakter med leverandører av asylmottakstjenester. Dette skal skje innenfor rammene av lov og forskrift om offentlige anskaffelser og annet relevant regelverk. Drift av asylmottak skal i denne sammenheng forstås som en helse- og sosialtjeneste.

UDI avgjør hvilke leverandører som skal drive asylmottak. Ved bruk av eksterne leverandører av asylmottakstjenester skal UDI, innenfor rammene i anskaffelsesregelverket, legge til rette for at både kommuner, ideelle organisasjoner og private foretak drifter asylmottak på vegne av UDI og at asylmottakene er lokalisert over hele landet.

UDI skal i forbindelse med anskaffelser kreve at leverandører av asylmottakstjenester senest ved oppstartstidspunkt kan dokumentere at alle nødvendige tillatelser for drift er tilstede. Videre skal UDI kreve at innkvarteringen oppfyller krav som følger av nasjonalt regelverk og internasjonale konvensjoner Norge er bundet av. Innkvartering skal skje i trygge bygninger

som tilfredsstiller lovpålagte krav til bl.a. brannsikkerhet, inneklima, renhold, sanitære anlegg mv.

UDI er, som kontraktspart, ansvarlig for å følge opp kontraktene. UDI skal, i tilfeller hvor asylmottaksdriften er satt ut til eksterne leverandører, regulere driften gjennom kontrakt og tilhørende regelverk, samt gjennom kontraktsoppfølging påse at tjenestene leveres som spesifisert. UDI skal i sin kontraktsutforming og etterfølgende oppfølging ha et system som sikrer at regelverket overholdes, at målene nås og at leverandørenes rapportering er pålitelig.

9. SAMARBEID MED ANDRE SEKTORMYNDIGHETER, VERTSKOMMUNER OG SIVILSAMFUNN

Ved utformingen av innkvarteringsstilbudet skal UDI samarbeide med andre sektorer og forvaltningsnivåer for å sikre beboerne tilgang til lovpålagte tjenester fra andre sektormyndigheter, slik som barnevern, helse og utdanning. Asylmottak er et midlertidig innkvarteringstilbud. UDI har ikke ansvar for oppgaver som ligger på andre sektormyndigheters områder.

UDI skal sørge for at det i asylmottak legges til rette for at beboerne får tilgang til de kommunale og statlige tjenester de har krav på, for eksempel skole, barnevern og helsetjenester og for at beboerne kan benytte tilbud i lokalmiljøet. UDI skal legge til rette for et godt samarbeid mellom asylmottakene og sivilsamfunnet.

UDI har finansieringsansvaret for den lovpålagte helseundersøkelsen for å avdekke eventuell fare for tuberkulosesmitte i den innledende delen av asylprosessen på Nasjonalt ankomstsenter eller annet egnet sted. UDI skal legge til rette for at tuberkuloseundersøkelsen på Nasjonalt ankomstsenter gjennomføres etter forskrift om tuberkulosekontroll.

UDI skal legge til rette for samarbeid med myndigheter som har som oppgave å føre tilsyn innenfor sine sektorområder.

9.1 Særskilt om samarbeid med vertskommuner

UDI skal tilstrebe et godt og omforent system for informasjon og dialog med potensielle og eksisterende vertskommuner for asylmottak. UDI skal også legge til rette for et godt samarbeid mellom vertskommunene og driftsoperatørene. Det er særlig viktig med god og rask kommunikasjon med kommunene ved nyetableringer, utvidelser, nedleggelser og større endringer i mottakskapasiteten.

Innenfor rammene av anskaffelsesregelverket skal UDI sørge for at særlige utfordringer i kapasiteten i vertskommunens tjenestetilbud inngår i vurderinger av lokalisering av innkvarteringssted. Tilsvarende gjelder ved nedleggelser av asylmottak.

10. ØVRIGE BESTEMMELSER

10.1 Tildeling av plass i asylmottak

UDI har ansvaret for å tildele plass i asylmottak til utlendinger som søker beskyttelse. Familier skal innkvarteres samlet, med mindre særlige grunner, herunder hensynet til barnets beste, taler mot det.

Vedtak om tildeling av plass i asylmottak er enkeltvedtak etter forvaltningsloven § 2 første ledd bokstav b, jf. bokstav a. Det er gjort unntak fra forvaltningslovens regler om begrunnelse og klage for utlendingsmyndighetenes vedtak om tildeling av botilbud og overføring til nytt innkvarteringssted, jf. utlendingsloven § 95 femte ledd.

Utlendingsloven § 96 fastsetter for øvrig at vedtak om overføring til nytt innkvarteringssted, kommunebosetting eller bortfall av botilbud er særlig tvangsgrunnlag for fullbyrdelse etter tvangsfullbyrdelsesloven kapittel 13. Bortfall av botilbud gjelder ikke enslige mindreårige som bor i asylmottak, heller ikke enslige mindreårige med følgeperson.

10.2 Ansatte i asylmottak

UDI skal sikre at asylmottakene har den kompetansen som er nødvendig for å sikre et forsvarlig innkvarteringstilbud.

Personer som skal ansettes i asylmottak skal legge fram politiattest som nevnt i politiregisterloven § 39 første ledd. Det vises for øvrig til utlendingsloven § 97.

Ansatte som utfører arbeid eller tjeneste i asylmottak skal etter anmodning gi utlendingsmyndighetene opplysninger om en beboer til bruk i sak etter utlendingsloven, jf. utlendingsloven § 84 b. For beboere som er enslige, mindreårige asylsøkere kan utlendingsmyndighetene ikke anmode ansatte om slike opplysninger.

10.3 Bosettingsforberedende arbeid

I forbindelse med det bosettingsforberedende arbeidet i asylmottak skal UDI kvalitetssikre og oppdatere opplysninger om nære relasjoner og om spesielle behov for tilrettelegging for å bidra til at utlendingen får et tilpasset tilbud i en bosettingskommune. IMDi kan innhente disse opplysningene. Dette følger av lov om integrering gjennom opplæring, utdanning og arbeid (integreringsloven) § 42 og forskrift til integreringsloven §§ 46 og 51. Dette kravet gjelder ikke for overføringsflyktninger. JD kan ved behov gi nærmere føringer om omfanget av innhenting av personopplysninger.

10.4 Returarbeid

UDI skal ta hensyn til beboere med spesielle behov for tilrettelegging ved retur, enten de reiser på egen hånd, eller benytter tilbudet med assistert retur. UDI skal også sørge for at politiet har tilstrekkelig informasjon om tilretteleggingsbehov der tvangsretur er aktuelt. JD viser for øvrig til Europaparlaments- og rådsdirektiv 2008/115/EF av 16. desember 2008, herunder direktivets artikkel 14, jf. artikkel 3.

10.5 Vertskommunetilskudd

Vertskommunene har ansvaret for å gi lovpålagte tjenester til beboere i asylmottak, og får. et tilskudd fra staten som skal dekke kommunenes gjennomsnittlige utgifter til de tjenester som skal ytes.

Gjennom tilskuddsordningen *Tilskudd til vertskommuner for asylmottak* (vertskommunetilskuddet) kompenseres kommunene for gjennomsnittlige utgifter til helse, barnevern, tolk og administrasjon i forbindelse med drift av asylmottak i kommunen. UDI skal forvalte tilskuddet i tråd med retningslinjene utarbeidet for forvaltningen av tilskuddet. Satser oppdateres årlig i tråd med føringer i statsbudsjettet og tildelingsbrev. Øvrige endringer i retningslinjene skal forelegges departementet.

UDI skal sørge for en jevnlig vurdering og evaluering av vertskommunetilskuddet.

10.6 Alternativ mottaksplass

UDI forvalter en tilskuddsordning for kommuner som aksepterer å ta imot personer på alternativ mottaksplass. Kommunen overtar da ansvaret for å gi et botilbud og følge opp personen. Ordningen kan kun benyttes av personer som kan få mottaksplass etter denne instruksen. Det er videre en forutsetning at personene har behov for tilpasninger som ikke kan dekkes innenfor rammen av det ordinære mottakssystemet, eller har nær familie i den aktuelle kommunen. Personer med avslag på søknaden sin om beskyttelse, eller begrenset tillatelse i medhold av utlendingsloven § 38 femte ledd på grunn av manglende dokumentasjon på identitet, skal som hovedregel ikke få innvilget alternativ mottaksplass. UDI gir nærmere retningslinjer om målgruppen for ordningen. Satsene for tilskuddet fremkommer av statsbudsjettet og tildelingsbrev.

11. IKRAFTTREDELSE

Instruksen trer i kraft straks.

Med hilsen

Marianne Rusten (e.f.)
avdelingsdirektør

Thomas Rolstad
utredningsleder

Dokumentet er godkjent og sendes uten signatur